

Verslaving en Psychose: voorbeeld van een geïntegreerd behandel aanbod

Margot Conté

De deelnemers van de conferentie Verslaving en Psychose (28 september 2006 te Amsterdam) horen hoe een geïntegreerd transmuraal behandel aanbod er kan uitzien en wat de eerste resultaten zijn na drie kwart jaar Verslaving en Psychose, een samenwerkingsverband tussen Jellinek en Mentrum. Uit Birmingham overgekomen presenteren Hermine Graham en Alex Coppelo de behandel methode ‘cognitive behavior integrated therapy’ (C-BIT) voor patiënten met zowel een verslaving als een psychiatrische stoornis.

In kortdurende contacten geeft C-BIT een stimulerende impuls. Onderzoek geeft aan dat deze geïntegreerde behandel methode een positieve invloed heeft op welzijn en middelen gebruik van de patiënten. Teams die de geïntegreerde methode toepassen, blijken beter te functioneren. Vaardigheidstrainingen blijken patiënten niet voldoende te motiveren om in behandeling te gaan. Tijdens de behandeling worden vervolgens de ‘beliefs’ van patiënten uitgedaagd en eventueel uitgedaagd, en coping-stijlen ontwikkeld. Trainen gedurende een langere periode en het begeleiden van het behandel team blijken de beste resultaten op te leveren en op de langere termijn stand te houden.

Dat daarbij een goed geïntegreerd en op elkaar ingespeeld team van belang is voor de effectiviteit van de behandelingen, blijkt ook na de pauze. Een ervaringsdeskundige - hij noemt zichzelf liever ervaringswerker - wint de waardering van het publiek door te beginnen met enkele yogaoefeningen om zijn zenuwen te bedwingen. Wouter, die zijn schizofrenie met succes met medicijnen onder controle houdt, licht toe wat een ervaringswerker in het team doet. Deze kan fungeren als rolmodel en heeft

meer tijd voor de patiënt. Wouter vertelt beeldend hoe een ervaringswerker zich aan de patiënten voorstelt; de eerste indruk is in een paar seconde gemaakt.

Eerstverantwoordelijke psychiater Tatjana Malesevic presenteert de nieuwe afdeling, dat een geïntegreerd klinisch en ambulant (ACT) aanbod heeft. Over het eerste half jaar heeft zij zich afgevraagd: bereikten ons de juiste aanmeldingen, namelijk patiënten met een chronische, psychotische stoornis in combinatie met een ernstige verslaving? En konden we deze mensen beter maken?

Uit de cijfers blijkt dat de juiste aanmeldingen de afdeling hebben bereikt. Van de klinisch opgenomen patiënten gebruikte 82% actief middelen en 90% had een psychotische stoornis, van wie 56% bij binnenkomst psychotische symptomen vertoonde. De voorgeschiedenis van de patiënten varieerde van twaalf tot veertien jaar. De behandeling was tot op zekere hoogte effectief: 65% van de patiënten was abstinente bij ontslag en 90% had geen of verminderde psychotische symptomen.

Van de 39 klinische patiënten en de zeventig ambulante patiënten die het afgelopen half jaar ambulant of klinisch werden behandeld, lag de gemiddelde leeftijd tussen de 39 en 41 jaar. De huisvesting bleek divers, namelijk variërend van dakloos, zwerfend, wonende in een sociaal pension of zelfstandig. Van de klinische patiënten was een derde in aanraking geweest met justitie. Het merendeel bleek op vrijwillige basis te zijn opgenomen op de klinische afdeling. De soort verslaving varieerde van aan alcohol, cannabis en cocaïne tot methadon, benzodiazepinen en heroïne. Naast psychotische verschijnselen met gevarieerde ernst kwamen bipolaire as-I-stoornis, persoonlijkheidsstoornis en andere as-I-stoornissen voor.

Kenmerk van het behandel team is de laagdrempeligheid; zowel hulpverleners als patiënten kunnen zich

Margot Conté (✉)
Drs. M. Conté's onderzoeker bij Jellinek/Mentrum te Amsterdam.

gemakkelijk (laten) aanmelden. Door het ‘outreaching’ karakter van het ambulante team wordt behandeling toegankelijker.

De paneldiscussie ging onder meer over de samenstelling van teams voor geïntegreerde ‘evidence based’ behandeling. Hoe kunnen twee verschillende bedrijfsculturen met elkaar op een effectieve en harmonieuze manier leren samenwerken? De C-BIT-methode biedt

een waardevolle methodische invulling van het ACT-aanbod en de behandeling in de klinieken, waarbij - net als in Birmingham - het consequent en langdurig begeleiden en opleiden van behandelteams essentieel is. (Geïnteresseerden in de genoemde behandelmethoden en behandelresultaten kunnen informatie opvragen via het directiesecretariaat van de Jellinek. E-mail: mvoet@jellinek.nl.)